

досліджує мовленнєві повідомлення на предмет встановлення: 1) негативної (образливої чи принизливої) інформації про військовослужбовця, який здійснює заходи із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії російської федерації; 2) висловлювань, виражених у формі погроз убивством, насильством або знищенням чи пошкодженням майна військовослужбовцю, який здійснює заходи із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії РФ, його близьким родичам або членам сім'ї.

Коло завдань сучасної лінгвістичної (семантико-текстуальної експертизи) не вичерпується означеними – актуалізованими під час війни – напрямками, а оскільки агресивна, зокрема й інформаційна, війна триває, воно має тенденцію до розширення.

Список використаних джерел

1. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 р. № 2341-III (зі змін. та допов.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/2341-14>.

2. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення кримінальної відповідальності за виготовлення та поширення забороненої інформаційної продукції : Закон України від 03.03.2022 р. № 2110-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2110-20#n20>.

Лощинська Наталія Василівна,
завідувач відділу наукового формування
національних реферативних ресурсів
Національної бібліотеки України
імені В. І. Вернадського, кандидат
філологічних наук, доцент

ЗАКОНОДАВЧА БАЗА ФОРМУВАННЯ ОСВІТНІХ ЕЛЕКТРОННИХ РЕСУРСІВ У БІБЛІОТЕКАХ УКРАЇНИ

Цифровізація набуває ознак мегатренду – великомасштабного довгострокового процесу, що визначає якісне наповнення цього етапу еволюції. Під впливом цифрових технологій змінюється обличчя традиційного суспільного інституту, такого як бібліотека. Переосмислюються принципи організації бібліотечного простору, методи бібліотечно-інформаційної діяльності, ресурсного забезпечення бібліотечних фондів тощо. «В умовах цифровізації зберігається традиційна

роль бібліотек: створення, збирання, обробка, накопичення та збереження інформації, вільний та рівноправний доступу до інформації користувачів бібліотек. У сучасному світі бібліотеки відіграють важливу роль у забезпеченні універсального доступу до інфраструктури ІКТ і послуг інформаційного суспільства. Цифрові технології є основою інноваційної діяльності виробничих стратегій та повинні створюватися на умовах стабільності, передбачуваності та добросовісної конкуренції, забезпечення нових робочих місць, відкриття перспектив в науковому світі» [1, с. 39].

Електронні ресурси – це інформаційні ресурси, які створюються, керуються та використовуються за допомогою комп'ютера й містять дані та програми, зафіксовані в електронній формі на певних носіях. Електронні ресурси різноманітні й постійно розвиваються. На сьогодні можна виділити такі їх основні види:

- електронні аналоги друкованих видань (книг, журналів тощо), текстову інформацію в яких подано у формі, котра допускає посимвольну обробку;

- електронні аналоги друкованих видань, елементи яких (наприклад, сторінки) подаються як цілісні графічні образи; до цього ж виду електронної інформації належать аналоги рукописних матеріалів факсиміле;

- бази даних, які відповідають вимогам електронної інформації (бібліографічні, адресні, статистичні, лінгвістичні та повнотекстові бази даних, якщо вони не відтворюють повною мірою друковані видання);

- нові форми публікацій, що не мають друкованих аналогів (електронні оголошення, матеріали електронних конференцій та інші електронні повідомлення, доступні користувачам через телекомунікаційні мережі);

- електронні публікації аудіо- та відеоінформації;

- мультимедійні продукти;

- програмні продукти;

- комбіновані програмно-інформаційні продукти, наприклад геоінформаційні системи.

З метою підтримання їх розвитку і вдосконалення на державному рівні були створені відповідні правові документи. Види нормативно-правових актів за юридичною чинністю: закони; підзаконні нормативні акти. Юридична чинність нормативно-правового акта визначається Конституцією і Законом про нормативні акти. Зазначимо закони та підзаконні

акти, що регулюють формування електронних ресурсів у сучасних бібліотеках на території України.

Закон України «Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах» № 80/94-ВР від 05.07.1994.

України «Про інформацію» № 2657-ХІІ від 02.10.1992.

Закон України «Про основні засади розвитку інформаційного суспільства на 2007-2015 рр.» № 537-V від 9 січня 2007 року.

Закон України «Про концепцію Національної програми інформатизації» № 2807-ІХ від 01.12.2022.

Наказ Міністерства культури України «Про затвердження Положення про українську цифрову бібліотеку» № 684 від 08.09.2018 р.

Розпорядження Кабінету Міністрів України «Якісні зміни бібліотек для забезпечення сталого розвитку України» № 219-р від 23.03.2016 р.

Розпорядження Президента України «Про першочергові завдання щодо впровадження новітніх інформаційних технологій» № 1497/2005 від 20.10.2005.

«Сучасні процеси інформатизації українських бібліотек знаходяться у постійній залежності від новітніх інформаційних технологій, до яких вони весь час вимушені пристосовуватися у ході їхнього просування у суспільстві. Таким чином, бібліотеки сьогодні – це нові сучасні інформаційні хаби, центри активізації життя в громаді, актуальні осередки для навчання і спілкування» [4, с. 27].

Сучасна бібліотека виступає генератором електронних інформаційних ресурсів. Можна виділити кілька векторів розвитку цього напрямку діяльності:

1. Формування і наповнення електронних каталогів.
2. Створення власних електронних бібліотек і колекцій.
3. Формування бібліографічних, фактографічних та інших баз даних

4. Участь у створенні електронних ресурсів загальнонаціонального спрямування

5. Участь в проєктах по створенню електронних ресурсів міжнародного рівня.

Задля ефективного використання найновіших електронних технологій вони повинні базуватись на відповідних юридичних документах чинного законодавства. І в цій сфері є ряд недоліків. На думку Т. Данильченко «на сьогодні існує проблема правового оформлення діяльності бібліотеки в інформаційному середовищі,

зокрема, при створенні та використанні електронних інформаційних ресурсів бібліотеками України. Це говорить про те, що чинне законодавство, включаючи міжнародні правові акти, застаріло та не враховує бурхливі процеси розвитку інформаційних технологій. Потреба удосконалення та зміни законодавства – це вже об’єктивна реальність, не рахуватися з якою не можна, тому одним із першочергових завдань має бути оновлення бібліотечного законодавства, в основу якого буде покладена стратегія інформаційно-комунікаційного розвитку бібліотек, що забезпечить сучасне правове регулювання створення та використання електронних інформаційних ресурсів бібліотеками України» [14].

В українському законодавстві загалом сформовано правові засади розбудови інформаційного суспільства та прийнято низку нормативно-правових актів, які регулюють діяльність бібліотечної сфери, зокрема з формування електронних ресурсів і впровадження інформаційно-комунікаційних технологій. Однак наявній правовій базі притаманні істотні недоліки, серед них декларативність, відсутність законів прямої дії та потреба прийняття підзаконних актів для цільового фінансування ЕР з метою надання доступу населенню України до національних та світових інформаційних ресурсів. Їх виправлення є однією з нагальних потреб нашого часу.

Список використаних джерел

1. Іванова М. В. Цифровізація в Україні: нормативно-правове забезпечення. *Бібліотека. Наука. Комунікація*. Розвиток бібліотечно-інформаційного потенціалу в умовах цифровізації : матеріали Міжнар. наук. конф. (Київ 6-8 жовтня 2020 р.). / НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. відп. за вип. М. В. Іванова. Київ, 2020. С. 37–41.

2. Денбновецький С. О. Цифрова трансформація українських бібліотек в умовах глобалізаційних перетворень. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*. 2022. № 1. С. 26–33.

3. Данильченко Т. В. Правове регулювання створення та використання електронних інформаційних ресурсів бібліотек України. *Міжнародна наукова конференція «Місце і роль бібліотек у формуванні національного інформаційного простору»*. Київ, 2014. URL: <http://conference.nbuv.gov.ua/report/view/id/283>